

OVER DE VERLENGING VAN DE PROGRAMMATIESTOP WOONZORGCENTRA EN CENTRA VOOR KORTVERBLIJF

Advies van de Vlaamse Raad voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, Wetstraat 34-36, 1040 Brussel
W www.vlaamseraadwvg.be – T +32 2 209 01 11 – E info@vlaamseraadwvg.be

Adviesvraag	Besluit van de Vlaamse Regering tot wijziging van het besluit van de Vlaamse Regering van 18 december 2020 tot vastlegging van de procedure voor het verlenen van voorafgaande vergunningen en planningsvergunningen voor lokale dienstencentra, centra voor dagopvang van een dienst voor gezinszorg, centra voor dagverzorging, centra voor kortverblijf, centra voor herstelverblijf of woonzorgcentra, en tot bepaling van de elementen van de globale zorgstrategische visie voor deze voorafgaande vergunningen, wat betreft de indiening van een ontvankelijke aanvraag voor een voorafgaande vergunning van een woonzorgcentrum of een centrum voor kortverblijf type 1	
Adviesvrager	Caroline Gennez - Vlaams minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen	
Ontvangst adviesvraag	24 juli 2025	
Decretale opdracht	adviesfunctie	
Goedkeuring	Sectorale kamer VSB en Personen met een handicap op 4 september 2025, bij consensus	
Contactpersoon	Gunter Naets	gnaets@serv.be

Inhoud

Advies	4
1. Algemeen	4
2. Vaststellingen en opmerkingen	5
2.1 Capaciteitsuitbreiding loopt vertraging op	5
2.2 Zorgprognosemodel: traag en onduidelijk	5
3. Aanbevelingen	6
3.1 Nood aan correcte gegevens en een langetermijnvisie in de programmatie	6
3.2 Versnel de capaciteitsuitbreiding	8

Advies

1. Algemeen

De Vlaamse Regering verlengt de reeds vele jaren bestaande programmatiestop in de woonzorgcentra en de centra voor kortverblijf met nog een jaar, waardoor het tot en met 31 december 2026 niet mogelijk zal zijn om nieuwe ontvankelijke aanvragen in te dienen voor een verdere invulling van de programmatie van deze voorzieningen. De maatregel is bedoeld om eerst de al geplande capaciteit – die nog niet is omgezet in erkende capaciteit – te realiseren, en om ruimte te creëren voor de ontwikkeling van een nieuw zorgprognosemodel dat de toekomstige noden in kaart moet brengen en de afstemming tussen thuiszorg en residentiële ouderenzorg moet verbeteren. Hoewel deze intentie op zich verdedigbaar is, is een loutere verlenging (voor de zoveelste maal) zonder bijkomende maatregelen en beleidsvisie onvoldoende om de reële zorgnoden van ouderen adequaat te beantwoorden.

De Vlaamse Raad WVG roept de Vlaamse Regering op tot een snel en daadkrachtig beleid. Er moeten in de volgende weken maatregelen genomen worden die de noodzakelijke capaciteitsuitbreiding in de woonzorg mogelijk maakt in 2026 en vooral perspectief biedt op een toekomstgericht en geïntegreerd woonzorgbeleid.

Het verlengen van de programmatiestop is een noodmaatregel, maar biedt geen antwoord op de vergrijzingsgolf die volop bezig is. Want als deze programmatiestop nogmaals verlengd zou worden, en het zorgprognosemodel zou nog niet uitgetekend zijn, dan zal de demografische realiteit zorgen voor een bijkomende druk op de formele en informele zorg. Het is belangrijk dat alle verschillende diensten voldoende capaciteiten en middelen krijgen om een goede werking te kunnen garanderen.

De raad vraagt met aandrang om deze verlenging van de programmatiestop te koppelen aan een reeks concrete en structurele maatregelen die op korte termijn de **realisatie van de geplande capaciteit** mogelijk maken, maar die vooral ook duidelijkheid geven over hoe de capaciteit op langere termijn de hoge noden van wonen en zorg voor ouderen zullen invullen.

De Vlaamse Raad WVG wenst betrokken te worden in de verdere, snellere uitwerking van een **zorgprognosemodel** en in de ontwikkeling van een moderne en toekomstgerichte beleidsvisie op de woonzorg binnen een geïntegreerd, intersectoraal kader. Op die manier kan werk gemaakt worden van een breed gedragen beleid dat rekening houdt met de ideeën, noden en behoeften van alle stakeholders.

2. Vaststellingen en opmerkingen

2.1 Capaciteitsuitbreiding loopt vertraging op

De Vlaamse Regering geeft als een van de redenen voor de programmatiestop aan dat er nog heel wat woongelegenheden binnen de bestaande programmatie kunnen gerealiseerd worden. Op 1 juli 2025 zijn er volgens de Vlaamse Regering nog 2.511 bijkomende woongelegenheden en 165 verblijfseenheden voor kortverblijf opgenomen in goedgekeurde erkennings- en omzettingsskalenders, maar deze zijn nog niet omgezet in erkende capaciteit. De raad meent dat deze cijfers waarschijnlijk nog een onderschatting zijn van de realiteit.

De sector toont de bereidheid om deze capaciteit te realiseren. Maar dit is moeilijk door de huidige stringente regelgeving en de moeilijke financiële leefbaarheid door onder andere de sterk gestegen bouwkosten. Ook de onduidelijkheid over de langetermijnvisie op woonzorginfrastructuur en een gebrek aan concrete beleidsmaatregelen hinderen de capaciteitsuitbreidingen. Zo wordt er vaak gepleit om ook in te zetten op kleinschaligheid, buurtgerichtheid en intersectoraal samenwerken, maar ontbreken de aangepaste programmatiecriteria en investeringskalenders. Het gebrek aan ondersteuning en duidelijkheid leidt vandaag tot onzekerheid en uitstel van investeringsbeslissingen.

Daarnaast noopt capaciteit ook voldoende personeel. De realisatie van zorgcapaciteit lukt alleen als er voldoende gekwalificeerde medewerkers beschikbaar zijn. De personeelsschaarste in de zorg vormt vandaag een grote drempel. Daarom moet het beleid ook inzetten op administratieve vereenvoudiging, de integratie van technologische toepassingen die zorg efficiënter en toegankelijker maken, de aanpak van de werkdruk in de sector, ... Ook is een versterkte samenwerking tussen alle betrokken partijen onmisbaar om deze veranderingen duurzaam te realiseren.

De programmatie die jaren geleden werd opgemaakt is nog steeds niet volledig gerealiseerd. De sector is bereid deze capaciteit te realiseren, maar wordt gehinderd door stringente regelgeving en financiering, gestegen bouwkosten, personeelsschaarste, administratieve lasten en vooral een gebrek aan beleidsmaatregelen en langetermijnvisie van de overheid. Hierdoor ontstaat onzekerheid en worden investeringen uitgesteld. Het ondermijnt het maatschappelijk verantwoord ondernemen met aandacht voor de betaalbaarheid voor de bewoners.

2.2 Zorgprognosemodel: traag en onduidelijk

De programmatiestop wordt ook gemotiveerd door de nog uit te werken visie op zorgprognoses. De Vlaamse overheid werkt al vele jaren aan een nieuw programmatiesysteem dat vertrekt vanuit zorgprognoses en een meer gedifferentieerd zorgaanbod. Dit zorgprognosemodel wordt echter al lang aangekondigd maar is nog steeds niet klaar en het is nog onduidelijk wanneer het klaar zal zijn. De raad wenst kennis te nemen van het reeds verrichte werk hieromtrent

en van wat er nog ontbreekt om dit model te realiseren. De raad wenst betrokken te worden in de realisatie van een gedragen, doordacht en toekomstbestendig zorgprognosemodel. Gezien de demografische ontwikkelingen moet dit model op korte termijn worden gefinaliseerd. Zo niet kan er niet langer op gewacht worden om de komende jaren ook mogelijkheden voor capaciteitsuitbreiding te voorzien.

Zonder programmatie of zorgprognose ontbreekt richting in het woonzorgbeleid. Woonzorgactoren kunnen moeilijk plannen of investeren zolang het Vlaamse beleid onzeker blijft op korte, middellange én lange termijn. Dat vertraagt niet alleen innovaties en investeringen, maar ondermijnt ook de langetermijnwerking van voorzieningen.

Het programmatiebeleid, dat nu al vele jaren gevoerd wordt, zal mogelijks ook leiden tot een meerkost voor de samenleving omdat de noodzakelijke inhaalbeweging - die nodig is om aan de versnellende veroudering (vanaf 2030) tegemoet te komen - op korte termijn moet gerealiseerd worden wat tot extra kosten zal leiden.

De ontwikkeling van een zorgprognosemodel moet worden versneld. De raad vraagt duidelijkheid over de inhoud, timing en impact van het model en wenst actief betrokken te worden. Dit model is cruciaal om toekomstige zorgbehoeften in kaart te brengen en programmatiebeslissingen te onderbouwen vanuit een duidelijke visie op geïntegreerde langdurige zorg en ondersteuning.

3. Aanbevelingen

De Vlaamse Raad roept op tot een beleidsmatige omslag: van loutere verlenging van de programmatiestop naar een geïntegreerde strategie die realisatie, flexibiliteit en toekomstgerichtheid combineert. Enkel via een proactief en transparant beleid kan de woonzorginfrastructuur in Vlaanderen duurzaam versterkt worden en afgestemd worden op de noden van een vergrijzende bevolking.

3.1 Nood aan correcte gegevens en een langetermijnvisie in de programmatie

3.1.1 Transparantie en opvolging van vergunningen

De uitvoering van de erkennings- en omzettingskalenders blijft voor een groot deel onduidelijk. De cijfers over nog te realiseren capaciteit verschillen van dag tot dag, en er is geen publiek overzicht van de stand van zaken per dossier. Dit gebrek aan transparantie belemmert een correcte evaluatie van het beleid en ondermijnt het vertrouwen van de sector. Door openheid te geven over de status van vergunningen en de besteding van middelen, kan de Vlaamse Raad

WVG zijn adviserende rol ten volle opnemen en kunnen beleidskeuzes beter onderbouwd worden.

Aanbeveling: De raad vraagt een duidelijk zicht op de houders van voorafgaande vergunningen, de toewijzingsdata en de redenen waarom deze nog niet gerealiseerd zijn. Geef ook duidelijkheid over de besteding van de daaraan gekoppelde budgetten en hoe deze, bij niet-realiserende, kunnen worden herbestemd ten voordele van de (semi-)residentiële woonzorg.

3.1.2 De programmatiestop als beleidsinstrument

Voor de raad is het duidelijk dat een programmatiestop geen structureel beleidsinstrument mag worden. Daarom moet de Vlaamse Regering een wettelijke beperking voorzien op de duur en herhaling van programmatiestops en moeten er concrete engagementen komen in de loop van 2026. Er moeten daarnaast ook alternatieve beleidsinstrumenten onderzocht worden voor capaciteitssturing. Realistische perspectieven zijn nodig om investeringsbereidheid in de sector te behouden.

Aanbeveling: Maak in 2026 werk van een algemeen en breed gedragen beleid dat zorgt voor voldoende capaciteit in aangepaste en gedifferentieerde woonzorg binnen een intersectoraal kader zodat er eind 2026 geen verlenging van de programmatiestop moet komen.

3.1.3 Finaliseer een gedragen zorgprognosemodel voor de langdurige zorg

De Vlaamse Regering moet de ontwikkeling van het zorgprognosemodel versnellen en de stakeholders actief betrekken. Er moet een duidelijk ontwikkelplan komen met deadlines, tussentijdse evaluaties en transparante communicatie. Het model moet dienen als basis voor een dynamisch en responsief programmatiebeleid dat inspeelt op demografische evoluties en zorgen en ondersteuningsbehoeften.

De raad vraagt om de realisatie van dit model prioriteit te geven en een duidelijk ontwikkelplan met deadlines af te spreken.

Hiermee verweven is er nood aan een duidelijke langetermijnvisie op woonzorg, met aandacht voor kleinschaligheid, buurtgerichte zorg, integratie met thuiszorg en intersectoraal werken. Programmatiecriteria moeten afgestemd worden op reële zorgnoden en de levensdoelen van ouderen. Deze visie moet beleidsmatig verankerd worden en richting geven aan toekomstige investeringen.

Het zorgprognosemodel moet ook flexibel inspelen op de veranderende zorgbehoeften van ouderen. Een aandachtspunt daarbij is dat vermeden wordt dat ouderen bij een sterk toegenomen zorgnood onnodig moeten verhuizen van de ene woonzorgvorm naar de andere. Het is daarom

aangewezen om te onderzoeken hoe gepaste zorg en ondersteuning zo veel mogelijk in de bestaande woonomgeving kunnen worden aangeboden. In dat kader kan het zinvol zijn om alternatieve pistes te verkennen die inspelen op zorgcontinuïteit en efficiënt gebruik van bestaande infrastructuur. Een van de pistes die hierbij in beeld komt, is in geval van een ingeschatte blijvende toegenomen zorgbehoefte van een bewoner in een assistentiewoning, de gepaste zorg en ondersteuning (zoals die in een woonzorgcentrum) bijvoorbeeld via een reconversie aan te bieden in zijn assistentiewoning. De raad vindt het zinvol om dergelijke alternatieven in het kader van de ontwikkeling van het zorgprognosemodel grondig te bekijken en te onderzoeken, samen met de betrokken stakeholders.

Aanbeveling: Maak een zorgprognosemodel dat vanaf 2027 de leidraad is voor het ontwikkelen en realiseren van voldoende capaciteit van een woonzorg op maat. Baseer dit zorgprognosemodel op een toekomstgerichte langetermijnvisie op langdurige zorg en ondersteuning die inspeelt op veranderende behoeften, mogelijkheden en innovaties. Dit kan alleen in overleg met alle stakeholders.

3.2 Versnel de capaciteitsuitbreiding

De huidige regelgeving biedt weinig ruimte voor aanpassing aan veranderende zorgnoden.

Er is een grote nood aan oriënterend kortverblijf, nachtzorg en alternatieve woonvormen, maar de programmatie laat geen reconversie toe tussen zorgvormen. Tegelijkertijd is er structurele leegstand in sommige assistentiewoningen (GAW), terwijl de zorgbehoefte van bewoners toeneemt. De bestaande infrastructuur wordt onvoldoende benut. De raad stelt enkele maatregelen voor die hieraan moeten verhelpen.

3.2.1 Meer reconversie tussen zorgvormen

De huidige programmatie is te rigide en houdt onvoldoende rekening met de veranderende zorgbehoeften van ouderen.

Er is een groeiende vraag naar flexibele zorgvormen die ouderen tijdelijk kunnen ondersteunen zonder dat ze meteen naar een woonzorgcentrum moeten verhuizen. Deze zorgvormen sluiten beter aan bij de beleidsvisie van buurtgerichte en persoonsgerichte zorg. De raad vraagt hierbij zeker aandacht voor een voldoende groot aanbod van het 'oriënterend kortverblijf'. Door reconversie toe te laten, kunnen voorzieningen inspelen op deze noden zonder bijkomende investeringen in infrastructuur. Bovendien zijn er al verdeelsleutels beschikbaar om deze reconversie op een transparante en evenwichtige manier te organiseren.

Aanbeveling: Zet in op reconversie door toe te staan dat capaciteit kan worden omgezet naar andere zorgvormen binnen de woonzorgsector, zoals centra voor kortverblijf (CVK) (m.i.v. oriënterend kortverblijf), centra voor dagverzorging (CDV), lokale dienstencentra (LDC) of hospicezorg. Heb daarbij aandacht voor de nodige financiering van de verschillende vormen.

3.2.2 Ingebruikname aangemelde plaatsen in centra voor herstelverblijf (CVH)

Eind 2025 vervalst de mogelijkheid om aangemelde verblijfseenheden voor herstelverblijf aan te bieden. Veel voorzieningen beschikken vandaag niet over de schaalgrootte om aan de erkenningsvoorwaarde van 30 eenheden herstelverblijven te voldoen. Hierdoor dreigt een aanzienlijk deel van deze capaciteit verloren te gaan. Nochtans maken deze eenheden vaak deel uit van een breder zorgaanbod binnen een woonzorgcentrum en kunnen ze perfect geïntegreerd worden in het bestaande zorgcontinuüm.

De raad beveelt aan om de toekomst van de aangemelde herstelverblijven te koppelen aan de programmatiedeadline voor woonzorgcentra. Zo niet hebben de initiatiefnemers van deze noodzakelijke zorgvorm geen enkel duidelijk perspectief. Dit betekent concreet dat wanneer de programmatiestop in de woonzorg verlengd wordt tot het einde van jaar x, ook de aangemelde herstelverblijven minstens tot het einde van jaar x kunnen geëxploiteerd worden (pas artikel 32 aan in bijlage 9 van het woonzorgdecreet). Doe dit al zeker voor het jaar 2026.

De raad stelt voor om het mogelijk te maken dat deze verblijfseenheden voor herstelverblijf kunnen gereconverteerd worden naar andere zorgvormen binnen de woonzorgsector. Tegelijkertijd moet er, zoals bij elke reconversie, gezorgd worden voor voldoende personeel en moeten er inspanningen geleverd worden om de werkdruk niet verder te laten oplopen.

Aanbeveling: Behoud de verblijfseenheden herstelverblijf waar het kan en maak voor de andere dat ze gereconverteerd kunnen worden naar woongelegenheden binnen een woonzorgcentrum of naar plaatsen in een centrum voor kortverblijf.

Koppel de einddatum tot wanneer aangemelde herstelverblijven geëxploiteerd mogen worden aan de einddatum van de programmatiestop voor de woonzorgcentra.

3.2.3 Flexibilisering van erkende capaciteit

De zorgbehoeften van bewoners zijn niet statisch. Sommige periodes vragen meer kortverblijf, andere meer dagverzorging of langdurige opvang. De huidige erkenningssystematiek is echter te star om hierop in te spelen. Door voorzieningen toe te laten om hun capaciteit dynamisch te beheren binnen het erkende totaal, kunnen zij beter inspelen op de actuele noden van hun bewoners. Dit verhoogt de efficiëntie, voorkomt onderbenutting van capaciteit en draagt bij aan een meer gepersonaliseerd zorgaanbod.

Aanbeveling: Maak het mogelijk om binnen een kalenderjaar de erkende capaciteit flexibel in te zetten tussen verschillende zorgvormen (WZC, CVK, CDV), zolang het totaal op jaarbasis binnen de erkende capaciteit blijft.